

Mirabò o *Mirabueno* en molts llocs del cat. occid. i de l'Alt Aragó; i les versions paral·leles *Mirabell*, *Mirambell*, *Bonavista*, *Vistabella*, *Bellesguard*, *Bellver* i tants altres.

Explorant la possibilitat d'un arabisme pur, havia pensat en l'arrel de *namr* (PALc) o *namar* (RMa) nom del lleopard en l'àrab de tots els temps; del qual deriva el verb (*t*)*anámmar* (RMa i clàssics) amb el sentit de 'tornar virolat', «tatcher», d'on el part. *munámmar* «marqueté, tigré» (veg. *Dozy* I, 724-5); car el femení de *munámmar* no és inconcebible que es pronunciés *al-munammèra* 'la pigallada', qualificatiu aplicable a una muntanya o valleta: d'on *Bonamira* per dissimilació *m-n > b-m*; però la *i* ja quedaria inexplicada, el canvi d'accentuació tampoc estaria ben justificat, i com que tot plegat és una combinació molt rebuscada, crec que cal renunciar-hi i atènyer-nos a la planera etimologia catalana.

Bonamossa, V. -*mussa*, *Beni-Bonanat*, V. *Boronat* *Bonanova*, V. BON-, cpts.

BONANSA

Poble de l'alta Ribagorça, enlairat dalt del muntanyam a la dr. de la Noguera Rbg., entre el Pont de Suert, Ovarra i les Patüls.

PRON. MOD. *Bonánsa* 1953 (a Erill, Barruera i Llesp), 1956 (a Casserres i Tolba), 1957 (a St. Esteve del Mall, Lasquarri, Claravalls, Casterner de les Olles, Noals, Vilaller, Montanui i Senyiu) (XIII, 161, 166, 196; xvi, 118, 163 etc.). *Gentilici*: *Bonansí*, -*sins* (ALcM).

BIBLGR. Ultra les enquestes que vaig fer-hi els anys 1957 i 1959, foren molt riques i instructives les de FBMoll i AMAlcover, de les quals es poden veure extracts en el BDLC XII.

DOC. ANT. 1025: «Gimarane de *Bunnansa*» (M. Duque, *Docs de Ovarra*, 104.16); mitjan S. XII: *Bonansa* (que el publicador Miquel i Rossell, del *Liber Feud.* I, 131, índex, situa erradament en el «Llano de Urgel» sense fundar-ho), però es tracta d'unes *quaerimoniae* entre Arnau Mir de Pallars i Ramon d'Erill, on els NLL, en nombre de 11, són quasi tots del Pallars, i algun de Rbg. i Aran, menys Lleida, Fraga i Agramunt; 1180-90: «in *Bonnansa*» (MiretS, *TemplH*, 359); 1256: «Pere de *Bonanssa*» 1256 (MDuque, o. c. 180.32); 1276: *Bonansa*, i 1277 *Bonansa* (en dos docs. publicats per FSoldevila, *Pere el Gran I*, i, 77 i 83.6f); 50 *Bonança* aa. 1495, 1620, 1666 (cens de 1495 amb 14 focs; B.A.E.C. XI, 124; Agud, *Señorio de Concas en Benasque*, 145).

ETIM. Potser es podria trobar alguna explicació semàntica que, amb bona voluntat, donés alguna justificació a identificar aquest NL amb el comú *bonança*, p. ex., si hagués estat vora mar,¹ en terres temperades, però la situació d'aquest poblet, en els cims pirinencs, i en un clima d'una gran rudesia no afavoreix pas aquesta idea.

Més decisiva és encara l'objecció fundada en la -s- de les grafies antigues, unànime fins a la fi de l'Ed. Mj., i ja des de l'any 1000, en una època en què és ben segur que ç i s tenien pronunciació diferent; i més a Ribagorça (veg. el mapa i l'estudi monogràfic de la qüestió en *EntreDL* I, 19.24 i n. 2); les grafies del S. XVII, en canvi, ja manquen d'autoritat. Aquesta premissa es podria corroborar encara més anotant la pronúncia de tots els pobles de l'Isàvena i de l'Ésera mitjà que, encara avui, distingeixen els dos fonemes; des d'ara tinc a mà la que hem vist, amb s, de Lasquarri i St. Esteve del Mall, on és constant la distinció: en efecte, ni allí ni en pobles de parla aragonesa enlloc no he sentit pronunciar amb ø; per això la grafia oficial castellana, que s'até a la pronúncia d'Aragó, ho escriu amb -s-, amb tot i tractar-se d'un poble conegut al lluny per trobar-se en el pas de bestiar transhumant i per les muntanyes molt altes i vistents que formen el seu terme.

Essent així no es veu més que una explicació de la terminació -*nsa* que la ja donada en E.T.C. II, 66-69. Certament el nom comú *ansa*, d'origen llatí, que en toponímia ha estat usat, i no pas sols ocasionalment, en el sentit de 'collada, pas de muntanyes': a la Vall d'Aran hi ha un coll molt conegut amb el nom d'*Era Ansa dera Caudèra* ('la nansa de la caldera'), que dona pas des de l'alta vall de Varradòs als Rasos de Liat i l'alt Unyola. A Ribagorça mateix, en el pròxim poble de Casterner de les Olles hi ha la *Borda d'Anselles*, també en un lloc de pas cap a les altes valls contigües (XIX, 85). A la Conca de Tremp el nom es repeteix en el Serrat de *Bonansa*, per on es tramunta de l'una a l'altra de les valls del muntanyós terme d'Isona (1956).

En efecte Bonansa es troba precisament en la collada dita *de les Tosses* o *de Sant Roc*, per on es passa de la Vall de Pegà a la de la Valira de Castanesa. Per allí tramunta la carrerada general, o cabanera, que utilitzen tots els ramats de Ribagorça i de les terres baixes de Lleida per traslladar-se al Pirineu, en la seva transhumància anyal. Ben natural és, doncs, que un indret així hagi estat conegut per 'la bona collada'.

¹ Hi ha un *caserio* de nom *Bonanza*, cap de la línia de ferrocarrils que parteix de Jerez de la Frontera, agr. a Sanlúcar de Barrameda, que no és gaire gran, si bé s'hi han fet troballes d'importància arqueològica (cf. Manuel Rdz. de Berlanga, *Los Bronces de Lascuta*, Bonanza y *Aljustrel*, Màlaga 1881). Però és clar que essent vora una entrada de mar, en zona sovint usada pels navegants atlàntics, aquí sí que s'explica tal denominació, deguda probablement a mariners que s'hi refugien. Un Honorat Pasqual de *Bonança*, que trobo com a ciutadà de València, en el S. XVII, i com a cognom i NL menor d'Alacant (xxxv, 1, *la Torre Bonansa* xxxv, 159.10), tant poden venir de trasllat del NL ribagorçà com del *caserio* andalús, però en tot cas no interessen per a la qüestió etimològica i ortogràfica que debatem.